.....

Configurația școlilor primare de diferite tipuri în cadrul sistemului de învățământ public din Basarabia. Studiu comparativ (a II-a jumătate a secolului al XIX-lea)

Diana EȚCO,
Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova

Sub imperativul noilor realități social-politice din anii ’60 ai secolului al XIX-lea, sistemul învățământului public din Basarabia, la rândul său, a fost conectat, printr-un nou cadru legislativ, la transformările din interiorul societății ruse. Chintesența reformării valida descentralizarea învățământului public, autonomia locală și eligibilitatea organelor administrative școlare.

Caracterul inovațional al reformei școlare din anul 1864, consta în anularea școlii primare de castă și înlocuirea ei cu o școală publică primară fără clase. De asemenea, se acorda dreptul de a înființa școli publice primare instituțiilor locale de autoguvernare (zemstvelor, orașelor), societăților și persoanelor particulare. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, sistemul învățământului primar basarabean era gestionat de către cele două instituții de stat: Ministerul Instruirii Publice și Sfântul Sinod de la Sankt-Petersburg. Noul statut al școlilor primare, spre deosebire de cel din anul 1828, permitea departamentelor guvernamentale să finanțeze școlile primare. A fost introdus un nou sistem de administrare. Puterea exclusivă a directorilor gimnaziilor și școlilor județene, a fost lichidată prin crearea consiliilor școlare colegiale cu participarea reprezentanților administrației locale.

În scopul de a organiza și monitoriza activitatea instructiv-educativă a școlilor primare publice din întreaga Basarabie, (cu excepția școlilor parohiale), în conformitate cu noile directive, a fost înființat Consiliul Școlar Gubernial din Chișinău, fiind subordonat Direcției Școlare din Basarabia.